

ACC. NR. 3666

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Upptecknat av: Arton, N.

Härad: Adress:

Socken: Berättat av

Uppteckningsår: Född år i

1

Uppteckningen rör Seder och bruk i forna tider vid de så kalla-
de majgillen inom Borrby församling (slutet av 1700 och
början av 1800):

Någon söndag strax efter påsk samlades drängarna inom byn, så många, som önskade deltaga i majgillet och beställde plats hos någon åbo, som kunde vara villig att upplåta sin dörr för ett sådant sankväm; därefter skreds till val av s.k. ståndspersoner: 1. ståndbroder, 2. talman och 3. två skrivare (vilkas skyldigheter vidare skall beskrivas); därefter sattes pant, som kunde motsvara för dem möjligen ådömda böter för förseelser inom laget; panten bestod vanligen av en silverbägare, ett eller två dussin silverknappar eller en revers, som överlämnades till och förvarades hos värden på stället.

Varje söndag gavs av en dräng 1/4 tunna öl och en kanna brännvin; och hos den, som skulle avlämna detsamma samlades några av laget kl. 2 e.m. för att bära detsamma till dansstället;

Skriv endast på denna sida!

Skåne
Ingåstad
Borås
1932

3666

Upt. av N. Petron
Borås

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

2

ibland dessa var ståndsbrodern självskreven och var hans skyldighet att prova om ölet var nog starkt och gott och om så ej var, bestämma huru mycket skulle givas till, vanligen 1/4 dels eller 1/2 kanna brännvin. Även ålåg det honom att, sedan det kommit till stället, tappa i kannorna, så att de ej stodo tomma (hans ord voro lag).

Talmannen hade inte annat att göra än att hålla ett tal varje kväll strax efter solnedgången, vilket tal framdeles skall berättas. Skrivarens åliggande var att anteckna alla oordningar, som möjligen kunde förefalla, såsom om någon var full eller förde oljud eller förargelseväckande tal m.m.

Midsommarafton samlades alla på dansstället och efter en liten förplägnad tågade de åstad för att sjunga för ägg, som det hette; först gingo två spelmän, sedan ståndsbroder och talman med en korg bärande mellan sig, därefter skrivarna, även med en korg, sedan två och två så många där voro; tåget gick först till prästgården och till klockaregården, sedan från gård till gård hela byn omkring och slutade vanligen en eller två timmar efter soluppgången; denna vandring kunde inbringa 50 till 60 tjog ägg, några ostar och även något lite kontanta penningar.

Midsommardagen efter slutad gudstjänst samlades alla både drängar och pigor (några pigor voro redan där, när

sångarna kommo, för att sedermera tillaga maten för eftermiddagen) för att fira midsommarsgillet, som vanligen varade tre dagar; och vankades då äggkaka, söt gröt och lutfisk, vilket allt var sammanskjutet av pigorna med undantag av äggen. Pigorna förfärdigade även en s.k. majkrans, bestående av mindre tunnband överklädda med förgyllt papper, blommor samt här och var hängande förgyllda äggskal, vilken hängde under loftet mitt över bordet. Midsommarsdagen dansades den s.k. långa dansen, varvid tillgick sålunda, att hela laget begav sig åstad, först spelmännen, sedan två, som buro majkransen, därefter ståndsbrodern, så talmannen och skrivarna, därefter alla övriga efter ålder, alla med var sin flicka vid sidan; så gick det till byn och in på alla större gårdar, där det vanligen vankades någon förtäring, emedan det ansågs för en heder för dem, hos vilken en påhälsning gjordes. Så dansades något, varefter marschen fortsattes till några ställen och sedan hem igen.

Söndagskvällen slutades dansen vanligen kl. 10 på kvällen, men vid midsommargillet varade den stundom till 1 och 2 på natten.

Hände det någon söndag, att ölet ej gick åt, så beständes en kväll i veckan, då de samlades för att dricka slump.

Då hela majgillet var slut, d.v.s. då alla erlagt sitt öl, samlades de en söndagsmorgon, vilken samling kallades fastande stämma eller att lösa sin pant; tre eller fyra, som ej gjort någon förbrytelse, valdes då av menigheten för att bestämma huru stora böter borde erläggas för varje begånget brott, varvid skrivaren skulle förevisa sina listor, varå personernas namn och brottets beskaffenhet var antecknat.

Mot den dom, som fälldes över de brottsliga, halp det ej att protestera, utan måste böterna erläggas innan den brottslige utfick sin pant; av dessa böter tillfalla hälften laget och andra hälften socknens fattiga. Det ansågs som en stor heder att bliva vald till domare, emedan de som blevo valda hade uppfört sig hederligt och anständigt.

3666

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Majgillestalan.

Sedan dansen var slut och någon förplägning intagits, satte sig talmannen vid öfra bordsändan och ställde framför sig ^{en}ölkanna, med hvars lock han slog tre gånger i densamma för att därigenom bereda tystnad, och började sitt tal sålunda:

Om förlåtelse mina vänner för dett jag tystar eder i er rolighet, i skolen snart komma till ert förra ord och tal igen, men där 2 eller 3 äro församlade i mitt namn där är jag mitt ibland säger Christus sjelf. Wi hafva i dag bevistat gudstjensten och ha sedermera i broderlig kärlek och enighet haft en glad och treflig eftermiddag, för hvilket allt vi först och främst hafva att tacka den gode guden för den ädla gofvan hälsan, därnäst ha vi att tacka vårt hederliga värdfolk för den stora frihet vi åtnjutit i deras hus och för den bekostnad som de på oss

vid detta tillfelle hafva bekostat, och sist skolen i alla vara storligen betackade för dett i intill denna stund suddigt fredligt och vänligt nöttjat och uppburit guds gofva väll och anständigt, så att jag ej kan förmoda att någon af våra grannar naboar genboar eller någon skall spörja något ockickligt af oss i morgon dagen eller hädanefter, att någon skulle ha varit otacksam eller müssbrukat dessa guds gofver som vi för närvarande hafva åtnjutit. Wi vilja nu med andäktiga hjärtan bedja vårt Fader vår som äst i himlom m.m.

Efter som vi nu bedit vårt Fader vår, så vilja vi äfven instämma till densamme Herre guden med ett vers eller två af en salm som kunde ske gud till ära och lof och oss arma syndare till uppbyggelse hugnad och tröst. Och dett vill jag gärna be vår spelman att ge oss ett vers eller någon aman som kan våra fallen därför, hvar och en hjälper till och ingen håller sig därtill för god eho han vara nå.

Här sjunga de vanligen salmen 307: Si huru godt och ljufligt är.....

Nu skolen i hava tack för väll läst och af andäktiga hjärtan sjunget, dett är en stor ära att frukta gud och lefva hans villja och bud gud gifve vi dett kunde göra. Vi gå nu hvar och en till sitt hem och lägga oss neder i våra sängar

3666

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

till att sofva, så låter oss betänka att sönnen är dödens broder,
och att vi en gång dö måste, ty ingenting är vissare än döden,
och ingenting ovissare än tiden, nu har jag ingenting mer att
säga för denna gång utan jag vill önska intil oss och utöfver
oss all guds frid och kärlek som öfver går allt menskligt förnuft
och förstånd han täckes bevara och försvara allas våra tankar
kroppar sjelar hog och sinnen i

Jesum Christum vårom herre och därmed sitten i alla
i herrans frid och vård A M E N.